

M.J. Arlidge

Wat als jij eerder dan de politie weet
waar de moordenaar zal toeslaan?

Eerste druk 2019
Vijfde druk 2020

ISBN 978-90-225-9191-8
ISBN 978-94-023-1116-7 (e-book)
ISBN 978-90-528-6118-0 (audio)
NUR 330

Oorspronkelijke titel: *A Gift for Dying*
Vertaling: Harmien Robroch
Omslagontwerp: Wil Immink Design
Omslagbeeld: © iStock
Zetwerk: Mat-Zet bv, Huizen

© 2019 M.J. Arlidge
© 2019 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekeryj bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*Voor Jennie,
je cadeaus zijn echt*

*

‘Niets in het leven hoeft gevreesd te worden;
het hoeft alleen begrepen te worden.’

– MARIE CURIE

DEEL 1

1

De schok van de klap, gevolgd door een vriendelijk gebaar.

Het was spitsuur en razend druk op North Michigan Avenue. Op het trottoir was er geen doorkomen aan door de stroom van kantoormedewerkers, winkelende mensen en toeristen die de magie van de Magnificent Mile van Chicago wilden meemaken. Met haar hoofd gebogen baande Kassie zich moeizaam een weg door de menigte. Ze kwam bijna nooit in het centrum, ging alleen naar het noorden om kleren en make-up te jatten bij chique winkels en wilde graag terug naar de vertrouwde buitenwijken in het zuidelijk deel van de stad.

Ze had haar blik naar de grond gericht, zag voeten naderen en ontweek ze op het laatste moment, maar kennelijk had ze niet goed gekeken, want opeens botste ze tegen iets stevigs aan wat niet meegaf. De klap was zo hard dat ze naar achteren werd geduwd. Haar tas gleed van haar schouder en de gestolen kleren tuimelden op het trottoir, terwijl zij op het met kauwgum besmeurde beton achteroverviel en hard op haar stuitje terecht kwam. Ze kreeg even geen lucht en voelde zich licht in haar hoofd worden. Even bleef ze zitten, en ze besepte hoe bespottelijk ze eruitzag, maar was niet in staat om overeind te komen. Tot haar schaamte voelde ze tranen in haar ogen prikken.

‘Gaaf het?’

De stem kwam van ver, maar wist haar door het getoeter van taxi's op de drukke weg toch te bereiken.

‘Helemaal mijn schuld. Ik zag je niet...’

Kassie zag dat er een man op zijn hurken naast haar kwam zitten.

‘Soms ben ik zo in gedachten dat ik gewoon niet uit m'n doppen kijk...’

Zijn stem was warm, rustig. Kassie voelde zich nog dommer – als de botsing iemands schuld was, dan was het wel die van háár. Haar moeder zei altijd dat ze onhandig was.

‘Ik hoop dat ik je geen pijn heb gedaan,’ vervolgde de stem. ‘Als je je wilt laten nakijken...’

‘Het gaat best,’ zei Kassie snel. ‘Ik wil je niet ophouden.’ Ze had hem niet aangekeken, maar kon aan zijn glanzend gepoetste schoenen en dure pak zien dat hij niet uit haar wereld kwam. Hij had duidelijk status, geld en waarschijnlijk weinig tijd om spijbelaars bij te staan.

‘Kom, laat me je helpen.’

Er werd een hand naar haar uitgestoken. Sterk, zelfverzekerd, open. Dankbaar pakte ze hem vast en even later stond ze overeind. De pijn was verdwenen en ze wilde nu alleen nog maar heel snel weg hier, bang dat de vele politieagenten die op North Michigan patrouilleerden de spullen op het trottoir zouden zien.

‘Dank je wel,’ mompelde ze, met haar blik strak op de grond gericht.

‘Weet je zeker dat ik niets voor je kan doen? Wil je geen taxi...?’

Zijn stem was zo aardig, zo geruststellend dat ze de verleiding niet kon weerstaan. Ze keek op en zag de sterke gladgeschoren kin, de dikke bruine krullen en zijn diepliggende lichtbruine

ogen. De man glimlachte en er lag een vriendelijke glinstering in zijn blik, maar plotseling verstijfde Kassie.

Ze had gehoopt goedheid te zien, misschien zelfs een blik die rust uitstraalde. In plaats daarvan keek ze de dood in de ogen.

2

Hij daalde af naar de onderwereld.

Cook County Jail zag er vanbuiten imposant uit met zijn hogetorens en hekwerken van harmonicagaas, maar vanbinnen was de gevangenis veel verontrustender. De ondergrondse tunnels naar de cellen leken wel een doelbewust doolhof; bordjes en instructies waren verwijderd om vluchtpogingen te voorkomen en zelfs vaste bezoekers raakten hier de weg kwijt. Het lawaai dat je vergezelde – de fluitconcerten, het geschreeuw en gejoel – was onophoudelijk en zorgde ervoor dat je nóg zenuwachtiger werd voor wat je aan het eind van de tocht te wachten stond. Het was niet prettig, het was niet juist, maar het was de dagelijkse realiteit in de grootste onofficiële psychiatrische instelling van de Verenigde Staten.

Adam Brandt kwam hier al jaren. Als ervaren forensisch psycholoog werkte hij nauw samen met de politie. Met twee academische titels van Harvard op zijn naam, voor kinderpsychologie en psychologie voor volwassenen, had hij goudgeld kunnen verdienen met een eigen praktijk in Lincoln Park. Toch was hij zijn nederige afkomst nooit vergeten. Bovendien kon hij zijn geweten niet negeren en daarom was hij regelmatig onder de grond in Cook County Jail te vinden.

De gezichten in de cellen waren deprimerend vertrouwd en Adam vond het zorgwekkend dat hij vanmorgen opnieuw tegenover Lemar Johnson zat.

‘Ik hoor hier niet, man. Ik hoor hier niet...’

‘Dat begrijp ik, Lemar, en ik ga mijn best doen om je hier weg te halen. Maar je moet me even aankijken. Ik kan niet met je praten als je me niet aankijkt...’

De eenentwintigjarige man wiegde heen en weer in zijn stoel, zijn gezicht nauwelijks zichtbaar in zijn grote handen, die onder de littekens zaten. Zijn leven was verwoest door geweld – zijn vader was vermoord, een neef was bij een schietpartij omgekomen – en zijn geestelijke gezondheid was altijd kwetsbaar geweest. Hij had een bipolaire stoornis, had PTSD en gebruikte regelmatig heroïne om te kunnen slapen. De laatste keer dat hun wegen elkaar hadden gekruist, was Adam erin geslaagd Lemar te verwijzen naar buurtzorg en de jongen had het na zijn vrijlating goed gedaan... met wat hulp van prozac en hydroxyzine. Adam keurde het gebruik van de drugs niet goed, maar ze leken te helpen – althans, tot gisteravond, toen Lemar een man met een mes had bedreigd in een kiprestaurant in South Shore.

‘Neem je je medicijnen wel in?’

‘Ja, ja...’

‘Kijk me aan, Lemar.’

‘Shit man, het was op,’ antwoordde de jongeman zonder op te kijken.

‘Hoe komt dat?’

‘Ze zeiden dat ik vier maanden moest wachten voordat ik een vervolgspraak kon krijgen.’

Adam voelde zich ontmoedigd. Dit was een vaak gehoorde klacht, gezien de recente bezuinigingen op de geestelijke gezondheidszorg en het onvermogen van het Capitool om met een

staatsbudget te komen. De onbuigzaamheid van beide kanten was om woest van te worden – het waren nooit de politici die leden als ze politiek bedreven.

‘Ik heb er zo lang mogelijk mee gedaan. De ene dag wel, de andere niet, maar ik werd er gek van.’

‘Wanneer waren ze op?’

‘Twee weken geleden.’

‘Je had contact met me moeten opnemen. Met het Centrum.’

‘Dat heb ik geprobeerd, man.’

Adam negeerde de leugen. Lemar had duidelijk in een manische fase gezeten – had met iedereen willen feesten, had het weinige geld dat hij had uitgegeven en had zijn borgtocht dus niet kunnen betalen – maar begon nu langzaam weg te zakken in een depressie.

‘Oké, we gaan voor medicijnen zorgen en dan wil ik dat je me precies vertelt wat er is gebeurd. Je wordt morgen voorgeleid en ik wil dat je advocaat alle informatie krijgt die ze nodig heeft om te pleiten voor een kort verblijf op een psychiatrische afdeling. Ik neem aan dat je dat liever hebt dan hier blijven?’

Lemar stopte lang genoeg met wiebelen om snel te knikken.

‘Goed, begin dan maar.’

Een uur later stond Adam weer op de parkeerplaats van de gevangenis. Hij liep met grote stappen naar zijn Lexus SUV – een uitspatting die hij zichzelf had gegund met het oog op de aanstaande geboorte van zijn eerste kind – en keek ondertussen op zijn horloge. Lemar was niet erg spraakzaam geweest en het had een tijd geduurd voordat Adam een samenhangende samenvatting van het gebeurde uit de jongen had gekregen. Het was bijna zes uur. Hij hoopte maar dat het niet al te druk op de weg was, zodat hij nog even langs kantoor kon én op een redelijke tijd

thuis zou zijn. Hij versnelde zijn pas, trok het portier open en gooide zijn tas en jas naar binnen. Tegelijkertijd begon zijn telefoon te trillen.

Telefoontjes op dit tijdstip voorspelden niet veel goeds en Adam was niet verrast toen hij het nummer herkende. Het was Freddie Highsmith, inspecteur van de jeugdinrichting van Chicago.

‘Ik ben op weg naar huis, Freddie,’ zei Adam behoedzaam.

‘Ik weet het, ik weet het,’ zei Freddie opgewekt. ‘Maar als je de beste nodig hebt...’

‘Met mooie woorden kom je er niet...’

‘... en er is gewoon niemand anders. Ik heb de gebruikelijke kandidaten al gebeld, maar iedereen heeft het razend druk. Moet je horen, ik weet dat ik veel van je vraag... maar ik kan deze niet afschuiven op een stagiaire.’

Adam zei niets, geïntrigeerd door de stilte die viel. Freddie's joviale houding was verdwenen en de ongerustheid van de man was duidelijk merkbaar. Ingespannen luisterde Adam toen Freddie concludeerde: ‘We hebben er nu eentje...’

3

Jacob Jones dronk zijn Goose Island op, zette het lege glas met een klap op de houten bar en gebaarde naar de barkeeper dat hij er nog een wilde. Er zat een dikke laag condens op het lege bierglas. De gejaagde barkeeper griste het mee en trok een wenkbrauw op bij het tempo waarin Jacob zijn drank achteroversloeg. Jacob reageerde niet. In gedachten was hij ergens anders, en trouwens, hij kende de bar en de barkeeper niet. Greene's Tavern was een van de vele ouderwetse kroegen in de buurt die nog stamden uit de tijd van de drooglegging. Toeristen kwamen hier graag om te zwelgen in nostalgie en selfies te maken met een biertje onder het toeziend oog van Al Capone, maar voor Jacob was dit niet meer dan een tijdelijk toevluchts-oord – een haven in de storm.

De barkeeper werkte zijn rekening bij en schoof het glas naar hem toe. Schuim klotste over de rand, maar Jacob pakte het glas en bracht het dorstig naar zijn lippen. Terwijl het bier over zijn tong liep en de achterkant van zijn keel raakte, besepte hij dat zijn hand trilde en snel zette hij het glas weer op de bar. Opeens werd hij overspoeld door emoties, zijn hart ging weer tekeer, en hij moest zijn gezicht laten zakken, zodat niemand zijn gekwelde blik zag.

‘Doe effe normaal,’ mompelde hij zacht, in de hoop dat de luidruchtige groep Britse toeristen hem niet zou horen.

Hij wist dat hij overdreef. Hij had in zijn werk vaker schokkende gebeurtenissen meegemaakt, ook al had hij zich zelden in het oog van de storm bevonden. Zelfs nu, meer dan een uur na de confrontatie, moest hij zijn best doen om te beseffen wat er was gebeurd.

Hij had zo graag naar huis gewild dat hij het meisje pas had gezien toen hij haar omvergooide. Hij had tijdens zijn studie football gespeeld en dat kwam hem vaak goed van pas op de drukke straten van Chicago; met zijn schouder naar voren werkte hij zich door de mensenmassa’s heen. Maar deze keer had hij zijn aanvalslijn verkeerd ingeschat en de geschrokken tiener geraakt.

Hoe graag hij ook terug wilde naar West Town, hij had geleerd zijn hand op te steken als hij iets fout had gedaan. En dus had hij gevraagd of alles goed met haar was en had hij haar overeind geholpen. Vervolgens had hij geprobeerd een gesprek met haar aan te knopen en eerst leek alles goed, ze had beschaamd een bedankje gemompeld. Maar vervolgens was de situatie compleet uit de hand gelopen. Wat had hij verwacht? Dankbaarheid? Een verontschuldiging? Een meisjesachtige blos? Hij wist dat hij een aantrekkelijke man was – lang, goedgebouwd, met een vriendelijk gezicht – en hij had meegemaakt dat vrouwen aangenaam zenuwachtig werden als ze opeens met hem in gesprek kwamen. Maar die aantrekkelijke bedeesdheid was in de blik van de tiener ver te zoeken geweest – ze had doodsbang gekeken.

Hij was tegen haar blijven praten, maar zij had hem alleen maar trillend en sprakeloos aangestaard, en uiteindelijk was hij maar vertrokken. Van zijn stuk gebracht en boos om haar on dankbaarheid was hij haastig verder gelopen. Nancy was niet

thuis – ze had een congres in San Francisco – maar toch wilde hij naar huis en het merkwaardige voorval uit zijn hoofd zetten.

Maar toen hij met grote stappen door North Michigan Avenue was gelopen en slome toeristen ontweek, was hij zich ergens bewust van geworden. Iemand riep iets, en even later waren voetstappen dichterbij gekomen. Hij had zich snel omgedraaid – wat had hij precies verwacht? – en zag nog net dat het meisje op hem afsprong.

Jacob bracht het glas weer naar zijn lippen en dronk het half-leeg. Wat er daarna was gebeurd, was nog steeds een waas. Het meisje had zich aan zijn rechterarm vastgeklampt en vervolgens aan zijn revers in een wanhopige poging hem vast te grijpen. Hij had geprobeerd zich los te maken, terwijl zij – manisch en verward – aan het ratelen was. Omdat ze niet los wilde laten, had hij haar met kracht weggeduwd, maar daar was ze alleen maar bozer door geworden. Ze was gaan schreeuwen – had hem nota bene bedreigd – en intuïtief had hij zijn rechterarm losgerukt om haar te slaan. Goddank was dat niet nodig geweest, omdat een paar agenten tussenbeide waren gekomen die het meisje afvoerden. Nog altijd was ze niet te bedaren geweest en krijsend naar Jacob was ze naar een wachtende patrouillewagen gesleept.

Jacob had zijn kleren rechtgetrokken en zich omgedraaid. Hij kon het niet aanzien. Het jonge meisje zag er niet langer boos of verongelikt uit.

Ze leek compleet gestoord.

4

‘Hoe lang doet ze dat al?’

Adam keek via de doorkijkspiegel in de cel. Een tienermeisje liep te ijsberen en gebaarde al roepend driftig naar de deur.

‘Vanaf het moment waarop ze hier binnenkwam,’ zei de arrestantenbewaker lijsig. ‘Eerst eiste ze dat ze eruit gelaten werd. Vervolgens probeerde ze de deur te vernielen. Nu neemt ze genoeg met schelden.’

Adam luisterde zonder zijn blik van het meisje af te halen. Een half uur geleden had hij ernaar uitgekeken om zijn administratie af te ronden en naar huis te gaan, naar Faith, maar nu nam de klinisch psycholoog in hem het over. Deze tiener – ze was veertien, hoogstens vijftien – zat duidelijk midden in een psychose.

‘Ze is een uur geleden binnengebracht. Probeerde een vent op North Michigan te beroven terwijl twee agenten er met hun neus bovenop stonden. Kennelijk had ze ook nog eens dertig gram skunk bij zich, dus ik weet niet of je iets zinnigs uit haar kunt krijgen.’

Adam glimlachte beleefd, nam de papieren van hem over en bladerde erdoorheen. Minderjarigen die in bewaring werden gehouden, werden altijd eerst onderzocht, en het was de taak van

psychologen als Adam om te beoordelen of ze ondervraagd konden worden.

Kassandra Wojcek. Duidelijk van Poolse afkomst en met een interessant strafblad: bezit van harddrugs, diefstal, verzet bij arrestatie, handelen onder invloed en, volgens de bijbehorende schoolpapieren, een indrukwekkend spijbelverleden. Ze kwam uit Back of the Yards, een buitenwijk in het zuiden, in de buurt van het oude veeterrein waar vroeger veel Poolse arbeiders zaten, maar dat nu was achtergelaten voor de Puerto Ricanen.

‘Moeder? Vader?’ vroeg Adam.

‘De vader is overleden. We hebben geprobeerd haar moeder te bereiken, maar... Hopelijk kunnen we haar hier krijgen voor het verhoor...’

‘Laten we eerst maar eens kijken of het zover komt,’ onderbrak Adam hem, en hij gaf aan dat de agent de deur kon openen.

De agent keek hem aan, zag Adam duidelijk als een slappe liberaal en deed toen de deur open. Adam liep de ruimte binnen, legde het dossier van het meisje rustig op de stoel en keek toen naar haar.

‘Dag, Kassandra. Mag ik even bij je komen zitten?’

De tiener zei niets, maar stopte eindelijk met ijsberen.

‘Ik ben Adam. Ik ben psycholoog en wil graag met je praten. Vind je dat goed?’

Een grom, meer kreeg hij niet als antwoord.

Adam had direct het gevoel dat het meisje niets met psychologen ophad. ‘Hoe zal ik je noemen? Kassandra? Kass...’

‘Kassie,’ antwoordde ze van onder haar pony.

Adam knikte en bekeek haar nu eens goed. Ze zag er merkwaardig uit: lang, slungelig, maar niet onaantrekkelijk, met lang roodbruin haar rond haar bleke gezicht. Ze droeg een gescheurde spijkerbroek, een verbleekte Motörhead-hoody en afgetrapte

gympen. Hij kon niet zeggen of deze slonzigheid een bewuste tienerlook was of een gevolg van armoede, maar gezien haar achtergrond vermoedde hij het laatste. ‘Goed dan, Kassie,’ ging hij verder, en hij deed een stap opzij om haar smalle gezicht met sproetjes wat beter te zien. ‘Ik heb begrepen dat je vandaag wat problemen hebt gehad. De politie heeft me hun kant van het verhaal al verteld... ik wil nu graag de jouwe horen.’ Zijn toon was open en bemoedigend, toonde medeleven voor de gevangene.

Nieuwsgierig en geïntrigeerd wierp het meisje een snelle blik op hem. Ze leek verrast, zelfs geschokt toen ze hem zag en trok zich onmiddellijk terug, draaide zich om en ging in een hoekje van de kamer staan.

‘Ik weet dat je bang en in de war bent,’ ging Adam geruststellend verder. ‘En dat is helemaal niet erg. Niemand vindt het fijn om achter in een politieauto hiernaartoe gebracht te worden. Ik wil er alleen zeker van zijn dat alles goed met je is, zodat we dit kunnen oplossen en ervoor zorgen dat je naar huis kunt. Wil je me daarbij helpen?’

Een lange stilte en daarna een bijna onmerkbaar knikje.

‘Je liep dus op North Michigan Avenue. Was je op weg naar huis? Naar de metro?’

‘Naar huis.’

‘Wat gebeurde er toen?’

Weer volgde een lange stilte. In de verte kon Adam voetstappen horen, maar hij negeerde ze en richtte zijn aandacht op Kassie.

‘Ik botste tegen iemand aan...’

‘Letterlijk?’

‘Ja.’

‘Iemand die je kende?’

‘Nee.’

‘En toen?’

Het meisje aarzelde. De voetstappen werden luider en Adam ging snel verder. ‘Kassie...?’

‘Hij hielp me overeind... en toen liep hij weg.’

‘Heb je met hem gesproken?’

‘Eerst niet.’

‘Maar later wel...?’

Ze knikte.

‘Waarom was dat? Waarom ging je achter hem aan?’

Weer een stilte, alsof het meisje een beslissing nam, en toen: ‘Ik wilde hem spreken.’

Ze had veel meer dan dat gedaan en moest letterlijk van haar slachtoffer af worden getrokken.

‘Waarom? Wat wilde je tegen hem zeggen?’

Kassie aarzelde nu, terwijl de voetstappen bij de deur tot stilstand kwamen.

‘Ik wilde hem... waarschuwen,’ zei ze zacht.

‘Waarvoor?’

De deur ging open en de arrestantenbewaker stak zijn hoofd om een hoekje.

‘We hebben de moeder te pakken gekregen. Ze is er over twintig minuten.’ Met een klap ging de deur weer dicht.

Adam draaide zich weer naar zijn cliënt, maar Kassie had zich afgewend en zat in elkaar gedoken, zichtbaar geschrokken bij het vooruitzicht van de komst van haar moeder.

‘Waarom maakte je je zorgen om hem, Kassie?’ Hij zei het opgewekt, maar zag dat hij haar kwijtraakte – het tere vertrouwen tussen hen was versplinterd door de onhandige onderbreking van de arrestantenbewaker. ‘Je zei dat je hem wilde waarschuwen,’ hield Adam vol, en hij deed een stapje haar kant op.

De tiener verroerde zich niet en staaarde naar de muur.

Adam deed nog één poging om tot haar door te dringen: ‘Als-
jeblieft, Kassie. Waar wilde je hem voor waarschuwen?’

5

‘Ik wil geen aanklacht indienen. Ik wil het hele voorval gewoon vergeten.’

Jacob Jones stond in de donkere hal van zijn huis met de hoorn tegen zijn oor. Hij had de voordeur nog niet opengemaakt of de telefoon was gegaan. Haastig was hij naar binnen gegaan en had opgenomen in de veronderstelling dat het zijn moeder was, die vaak belde als Nancy niet thuis was. Maar het was alleen een vervolgtelefoontje van de politie naar aanleiding van het incident met het meisje.

Jacob vroeg zich bezorgd af of hij niet dronken klonk. Hij had in korte tijd drie biertjes achterovergeslagen – die had hij nodig gehad om te kalmeren, maar nu baalde hij ervan dat hij zo zwak was geweest. Op zijn meest zakelijke toon gaf hij rustig antwoord op de vragen van de politieagent en maakte duidelijk dat hij de kwestie verder wilde laten rusten. De agent klonk teleurgesteld, misschien niet verrassend gezien Jacobs beroep, maar hij drong verder niet aan.

‘Het is aan u...’

‘Absoluut. En hartelijk dank voor het telefoontje. Dat stel ik zeer op prijs.’

Jacob was een geoefend leugenaar en tevreden hing de agent